

Araştırma Makalesi/Research Article

**KIRŞEHİR HALK TÜRKÜLERİNDE ADI GEÇEN TEKSTİLLER VE
DOKUMA ARAÇLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME***

**AN EVALUATION ON TEXTILES AND WEAVING TOOLS MENTIONED
IN KIRSEHIR TURKUS**

Cenk ŞAHİN** Filiz Nurhan ÖLMEZ*** Hande KILIÇARSLAN****

Geliş Tarihi: 20.07.2018
(Received)

Kabul Tarihi: 02.04.2019
(Accepted)

ÖZ: Halk kültürü çalışmalarında önemli bir yeri olan halk edebiyatı sözlü ve yazılı kaynaklarıyla ülkemizde zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Anonim Türk halk edebiyatında ezgiyle söylenen bir nazım biçimi olan türkü bölgelere göre değişik formlarda çalınır ve söylenir. Türkü sözcüğünün etimolojik olarak kökeni “*Türk*” sözcüğüdür. Türkü, Türklere özgü demektir. Kırşehirli Türk Halk Müziği Sanatçısı Şemsi Yastıman’ın “*Türk’ü anlamak isteyen türkü dinlesin*” özdeyişi bunu açıklar. Türkü, *anonim halk yazınında melodiyile söylenen ve hece ölçüsüyle yazılmış, bestelenmiş koşuk*, olarak tanımlanır. Anadolu halkı bütün acılarını, sevinçlerini, aşklarını, dünya görüşlerini, yaşam biçimlerini türkülerle dile getirmiştir. Türküler, yörelere, içeriklerine ve nağmelerine göre değişik isimler alır. Buna göre türkülerin, hoyrat, oturak, kırık hava, uzun hava gibi türleri vardır. Konularına göre incelendiğinde türküler ninniler, çocuk türküleri, doğa, aşk, kahramanlık ve askerlik, tören, iş türküleri, karşılıklı türküler, ölüm ve oyun türküleri olmak üzere on farklı grupta toplanmaktadır. Bu farklı konuları ele alan türkü sözlerinin içerisinde halk kültürünün bir diğer önemli parçası olan tekstillerin geçmesi yadsınamaz. Bu çalışmada orta Anadolu’nun türkü merkezi olan Kırşehir’de anonim veya âşık türkülerinde geçen tekstiller incelenmiş, Kırşehir yöresel tekstillerinin, türkülerde izlerinin sürülmesi amaçlanmıştır. İncelemede içerisinde bir tekstil adı geçen 60’den fazla türküyle karşılaşılmıştır. Bu tekstiller; giysi adı (yazma, oyaly yazma, şalvar, cepken vb), kumaş adı (aba, kadife, basma, saten vb), yarı mamul madde adı (iplik, urgan, vb), hammadde adı (yün, ipek, keten vb) ve dokuma araçlarının (gücü, ıstar, hana, darak, sındı, tefe vb) adları, şeklinde beş gruba ayrılarak ele

* Bu çalışma 20 - 23 Nisan 2018 tarihleri arasında Göynük / KEMER’de gerçekleştirilen 3. Uluslararası Akdeniz’de Güzel Sanatlar Sempozyumu ve Kültür Sanat Çalıştayı (IMFARTS 2018)’nda sözlü bildiri olarak sunulan, yayınlanmamış çalışmanın genişletilmiş halidir.

** Öğr. Gör. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, cenkcenkshin@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2447-4000

*** Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, filnurol@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2764-4514

**** Dr. Öğr. Kırşehir Üyesi, Ahi Evran Üniversitesi, handearsan@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9332-4730

alınmıştır. Günümüzde somut örneği bulunmayan yöresel tekstillerin türkülerde adının geçtiği, hatta betimlendiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halk Kültürü, Türkü, Tekstil, Kırşehir, Giysi

ABSTRACT: Folk literature which has an important place in folk culture studies has a rich diversity in our country. Türkü, which is a kind of verse sung with a melody in anonymous Turkish folk literature, is played and sung in different forms in accordance with regions. Etymologically, the origin of the word “Türkü”, meaning “folk song” in Turkish, is the word “Türk”. Türkü means unique to Türks. The byword “*Those who want to understand Turks should listen to türkü*” of Turkish Folk Music Artist Şemsî Yastıman from Kırşehir, explains this. In anonymous folk literature, türkü that are sung with a melody, written with syllabic meter and composed with folk melodies are defined as koşuk. Anatolian folk has expressed all their pain, happiness, love, opinions of the world and lifestyles with türküs. Türküs take different names in accordance with their regions, topics and melodies. So, türküs have different varieties such as *hoyrat, oturak, kırık hava, uzun hava*. If türküs are examined in accordance with their topics, they consist of ten different groups such as lullabies, children’s ballads, nature, love, heroism and soldiery, ceremony, work ballads, interactive ballads, death and game ballads. In the lyrics of türküs with these different topics, the mention of textiles which are a different part of the folk culture cannot be denied. In this article, textiles mentioned in anonymous or singer türküs of Kırşehir which is the center of türküs in middle Anatolia are examined, and it is intended to trace the Kırşehir regional textiles in the türküs. During the examination, over 60 türküs that contain the name of a textile were encountered. These textiles are addressed by separating them into five groups such as cloth name (yazma, oyalı yazma, şalvar, cepken etc.), fabric name (aba, kadife, basma, saten etc.), semi-finished product name (iplik, urgan etc.), raw material name (yün, ipek, keten etc.) and weaving tool name (gücü, ıstar, hana, darak, sındı, tefe etc.). It is determined that regional textiles which cannot be encountered in present time are mentioned, and even described in türküs.

Key Words: Folk Culture, Türkü, Folk Song, Textile, Kırşehir, Clothing, Dressing

1. GİRİŞ

Halk kültürü çalışmalarında önemli bir yeri olan halk edebiyatı sözlü ve yazılı kaynaklarıyla ülkemizde zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Anonim Türk halk edebiyatında ezgiyle söylenen bir nazım biçimi olan türkü, bölgelere göre değişik formlarda çalınır ve söylenir. Türkü sözcüğünün etimolojik olarak kökeni “*Türk*” sözcüğüdür (Eyüboğlu 2004: 679). Türkü, Türklere özgü demektir. Kırşehirli Türk Halk Müziği Sanatçısı Şemsî Yastıman’ın “*Türk’ü anlamak isteyen türkü dinlesin*” özdeyişi ve Kırşehirli Halk Ozanı Neşet Ertaş’ın;

“*Bunca erler evliyalar*

Türkü sever türkü söyler

Görür gözlü enbiyalar

Türkü sever türkü söyler Türk’üm diyen

Türkü söyler dillerimiz

*Ne gözeldir ellerimiz
Bağlamada tellerimiz
Türkü sever türkü söyler Türk'üm diyen"*

Türküündeki sözleri de bunu açıklar. Türkü, Türk Dil Kurumu Yazın Terimleri Sözlüğü (1974)'nde, *halkın ezgi ile söylediği her türlü deyiş* olarak tanımlanır (<http://www.tdk.gov.tr/türkü>). Türkçe Sözlükte türkü, *hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume*, olarak ifade edilir (Anonim 2011: 2402).

Anadolu halkı bütün acılarını, sevinçlerini, aşklarını, dünya görüşlerini, yaşam biçimlerini türkülerle dile getirmiştir. Bu nedenle halk kültürü çalışmalarının önemli bir alanı türkülerdir. Türküler, yörelere, anlattıkları konulara, nağmelerine, ezgilerine göre farklı adlarla anılır. Konularına göre incelendiğinde türküler, çocuk ve oyun türküleri, kahramanlık ve askerlik, tören, meslek türküleri, karşılıklı atışmalı türküler, ölüm üzerine türküler, ninniler, gurbet, sıla türküleri, sevgi, aşk ve güzelleme türküleri, destanlar, yakınmalar, tepki ve çıkışlar, doğa, hastalık türküleri olmak üzere farklı gruplarda toplanmaktadır (Artun 2014a: 5; Artun 2014b: 468-470; Elçin, 1981: 189-190; Obruk 1983: 58-85; Örnek 2014: 27).

İç Anadolu Bölgesinin Orta Kızılırmak kesiminde yer alan Kırşehir, batıda Ankara, güneyde Aksaray ve Nevşehir, doğuda Nevşehir ve Yozgat, kuzeyde Kırıkkale ve Yozgat illeri ile komşu olup yüzölçümü 6570 km²'dir. Kırşehir, komşu illerden Yozgat, Ankara, Kırıkkale, Aksaray ve Niğde'nin kültürel yapısı ile bütünleşen bir sosyo-kültürel kimliğe sahiptir.

Kırşehir Anadolu Selçuklularından itibaren önemli bir kültür merkezi olmuştur. Aynı zamanda Horasan Erenlerinden ahiliğin piri Ahi Evren'in (1236-1329) yerleştiği şehirdir. Türk dilinin gelişmesi ve yayılmasında büyük hizmetler veren, Türkiye Türkçesinin ilk dönem şairlerinden Aşık Paşa'nın (1272-1333), medresesinde astronomi araştırmaları yapıldığı bilinen Caca Bey'in (1240-1301), Horasan Erenlerinden Mevlevi yazar Süleyman Türkmani'nin (1214-1298), Mevlevi şair yazar Ahmet Gülşehri'nin (1250-1335), Osman Gazi'nin kayınpederi Ahi Şeyhi Edebalı'nın memleketidir (Günşen 2006: 7-10; Tarım 1947: 31-39).

Osmanlı döneminde Kırşehir, Selçuklu dönemindeki gibi, Ahiliğin merkezi olmayı sürdürmüştür. Ahi şeyhleri her yıl *şed kuşanma törenleri* için Osmanlı şehirlerini ziyaret etmişlerdir. Ancak, zamanla Kayseri, Sivas, Ankara, Konya ve Amasya illerinin önem kazanmasıyla Kırşehir etkinliğini yitirmiştir. Her ne kadar Ahilikteki önemi azalsa da halk kültüründeki ozanlık birikimi sürmüş ve Kırşehir'de asıl halk müziği zenginliği Cumhuriyet döneminde oluşmuştur (Turhan vd. 20017: 14).

Kırşehir ile ilgili yapılan halk kültürü çalışmalarında yöresel giysiler konusunda elde edilen bilgilerin oldukça yetersiz ve sığ olduğu gözlenmiştir. Kırşehir yöresel giysilerine yönelik sağlıklı ve doğru bilgi edinilecek yazılı ve görsel kaynak yok denecek kadar azdır. Kırşehir halk türkülerinde ozanlar yaşamın hemen her alanını betimleyen şiirler yazmışlardır. Farklı konuları ele alan türkü sözlerinin içerisinde halk kültürünün önemli bir parçası olan tekstillerin adının geçmesi yadsınamaz. Buradan hareketle Türkü sözlerinin, yöresel giysilerin belirlenmesi açısından en doğru kaynak olduğu düşünülmüştür. Bu makalede orta Anadolu'nun türkü merkezi olan Kırşehir'de anonim veya âşık türkülerinde adı geçen yöresel tekstiller ve dokuma araçları incelenmiş, günümüzde unutulmuş ve sadece türkülerde adı geçen Kırşehir yöresel tekstillerinin, izlerinin sürülmesi amaçlanmıştır. Çalışma, türkü sözlerinde geçen tekstillerin, dokuma araç-gereçlerinin adlarını belirleyerek, betimlemelerini, kullanım yerlerini ortaya çıkarmak ile sınırlandırılmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmanın materyalini Kırşehir türkülerinin sözleri ve yazılı kaynaklar oluşturmuştur. Çalışmada belgesel gözlem ve derinlemesine arşiv taraması yöntemlerinden yararlanılmıştır. Türkülerin seçilmesinde TRT Halk Müziği repertuarında yöresi Kırşehir olarak gösterilmiş sözlü kırık havalar (notalı) ve uzun havalar (bozlak), Turhan vd. (2007), Bulut (1983) ve Önder (1976) esas alınmıştır. İncelemede yaklaşık 150 notalı ve/veya notasız türkü taranmış, içerisinde bir tekstil, dokuma ve kullanım araçları adı geçen 60'dan fazla türkü belirlenmiştir. Tekrarlananlar farklı anlamlarda kullanılabileceği için dâhil edilmiştir. Türk halk müziği ile ilgili yapılan halkbilim çalışmalarında derlenen eserlerin künyeleri, söz, müzik, yöre, kaynak kişi ve derleyen konularında ulaşılan bilgiler genellikle öznelidir. Bu çalışmada incelenen 60'dan fazla türkü anonim olmayanlar yani yazarı belli olanlar göz önüne alınarak seçilmiştir. Bu tekstiller; *giysi adı*, (yazma, oyalı yazma, şalvar, cepken vb), *kumaş adı* (aba, kadife, basma, saten vb), *yarı mamul madde adı* (iplik, urgan, vb) ve *hammadde adı* (yün, ipek, keten vb) ile *dokuma – kullanım araçlarının* (gücü, ıstar, hana, darak, sındı, tefe vb) adları, olmak üzere dört gruba ayrılarak incelenmiştir.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Kırşehir yöresinde, Hacı Bektaş'ı Veli (1209-1332)'den başlayarak 1959 yılına kadar eserleri bilinen 99 halk şairi bulunmaktadır. Osmanlı Devleti'nin son yıllarında yetişen, *İlhami* mahlaslı, Toklumenli Âşık Sait (1835-1910) ve oğulları, Âşık Seyfullah Değirmenci (1896-1968) ile Âşık Kerem Değirmenci'nin (1885-1940) başını çektiği halk müziği hareketi zamanla yayılmıştır. Muharrem Ertaş (1913-1984) ve oğlu Neşet Ertaş, Çekiç Âli ile Şemsi Yastıman, Kırşehir'i ülkemizin halk müziği ve bozlaklar alanında repertuarı en geniş illerinden biri

haline getirmişlerdir (Bulut 1983: 5-8, 48; Önder 1976: 14, 16; Turhan vd. 20017: 14). Sanatçı Neşet Ertaş'ın repertuarının 500'e yakın ezgiden oluştuğu ileri sürülmektedir. Babası Muharrem Ertaş, köylüsü Ali Çekiç (Çekiç Ali), Şemsi Yastıman gibi sanatçıların repertuarı da göz önüne alınırsa, zenginliğin boyutları anlaşılabilir. 2006 yılı itibarıyla TRT Halk Müziği repertuarında yöresi Kırşehir olarak gösterilmiş 44'ü sözlü kırık hava (notalı), 30 adet uzun hava (bozlak) olmak üzere toplam 74 ezgi bulunmaktadır. Yöresi Orta Anadolu olarak gösterilen ezgilerin de çoğu Kırşehir yöresine aittir (Turhan vd. 2007: 5).

Âşık Said'den günümüze kadar gelen Kırşehirlî âşıkların türkülerinden derlenen veriler, türkü adı, yöresi, kaynak kişisi, derleyeni ve notaya alanı ile birlikte aşağıdaki Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Kaynakları ve kökenine göre Türkü sözlerinde adı geçen tekstiller ve dokuma araçları

No	Türkü Adı	Yöre- Kaynak Kişi	Derleyen Notaya Alan	Sözleri
1	Buralı Gelin	Kırşehir-Toklumen Aşık Said (1835-1908)	Cahit Obruk	Ak sırtı kaplamış ebru belik¹ler Dayanmıyor bu cefaya yürekler Kutnu zıbn giymiş, yenni² ilikler Altı mavi gömlek hareli gelin...
2	Bir Gelin (Kamanlı Kamer adlı geline söylenmiştir)	Kırşehir-Toklumen Aşık Said (1835-1908)	Cahit Obruk	Hey ağalar güzel gördüm bu sene Yeşile karışmış alı gelinin... Laleli çar gülgülü³ fes başında Beden ben türemiş beyaz döşünde Altın küpe ışlar küşünde Boynunda mücehver dolu gelinin
3	Bir Babanın Oğluna Ağdı	Mucur- Dalakçı Köyü Aşık İbik (İbrahim) (1838-1924)	Vahit Bulut	Mavi şalvar giymiş, siy⁴ ezmemiş, Kutmentari giymiş, burcun üzmemiş Ahmet oğlan bu dünyada gezmemiş... Bük⁵ içinde şıvga gibi bitenim El içinde suçlu suçlu itenim Kara yere varıp çadır tutanım... Çiçekdağı derler boranlı buslu, Beş bile bacın var hep kara yashı, Oniki yağlıklı gülgülü festi, Kara tasaların bizi buluyor...

¹ Ebru belik: Kız beldiği, Ebru Farsça kız anlamındadır.

² Yen: Giysinin kol ağzı (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

³ Gülgülü: Kan kırmızısı, pembe veya bordo renkleri ifade eder (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

⁴ Siy: Entari, şalvar vb giysilerin etek ve ağ gibi sarkan parçalarına verilen addır (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

⁵ Bük: Kundak (Bulut 1983: 56).

4	Olmaz mı?	Kırşehir- Özbağ- Kızılcaköy Aşık Osman Evrans (1882- 1942)	Vahit Bulut	Eski <i>kisbetini</i> giysen olmaz mı Osman'ın sözünü duysan olmaz mı? Veresiye <i>palto</i> alıp borçlu olmadan Zemheride buyup ölsen olmaz mı?
5	Hem övgü hem ağıt	Mucur Dalakçı köyü Meryem Genç (Çot Meryem) (1892-1954)	Vahit Bulut	Ali'm yatmış eller ağzı aşağı, Alkan olmuş del'kanlığımın <i>kuşağı</i>, Yetişsene ey emmim uşağı... Bakıyorum del'kanlığımın işine, <i>Yastık değil habe</i> koydum başıma, Zalimin kurşunu değmiş döşüne...
6	Ben olsam	Kırşehir, Toklumen Köyü Aşık Seyfullah Değirmenci (1896-1968)	Vahit Bulut	Toplamış gülleri almış destine, Bergüzar eder mi acep dostuna, Başındaki <i>fino fesin</i>⁶ üstüne, Yarin doladığı <i>poşu</i> ben olsam...
7	Geldi gam gene	Mucur Geycek Köyü Aşık Ahmet Çelebi (1897- 1979)	Vahit Bulut	Seyir ettim <i>kaftan</i> giyen ağlara, Ben söylerim ağsar kalsın sağlara, Ölüm uğrar nice yüksek beğlere, Eceli yeter de bir gün uy çalar...
8	Hasb-i hal	Kırşehir Kudret Kurutluoğlu(1899 -1973)	Vahit Bulut	Ayağına <i>gıcır gıcır</i> Sen giyersin <i>potin</i>⁷ <i>galoş</i>⁸, Ayağıma kaba-saba Ben giyerim <i>postal</i>⁹ <i>pabuç</i>¹⁰ İkisi de korur yaştan, O da <i>gönden o da gönden</i> Senin <i>urban ütülüdür</i>, Eğnimdeki eğri, söbe, Sen giyersin güzel <i>kumaş</i> Ben giyerim <i>aba</i>¹¹ <i>-kebe</i>¹², Saklar fakat kara kıştan, O da <i>yünden o da yünden...</i>
9	Kaman destanı	Mucur Aşık Hasan	Vahit Bulut	Sabahleyin kalkmış <i>mendil</i> elinde, Mor <i>beliği</i> parlıyor dalında,

⁶ Fino Fes: Fino İtalyanca ince, zarif, seçkin demektir. Fino fes ise fesin an zarifi anlamındadır (Koçu 1969: 118).

⁷ Potin: Ayak bileğini geçecek kadar uzun konçlu, bağcıklı veya fermuarlı ayakkabı (Koçu 1969: 193).

⁸ Galoş: Tabanı tahtadan yapılmış deri ayakkabı (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

⁹ Postal: Eskimiş ayakkabı (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

¹⁰ Pabuç: Ayakkabı (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

¹¹ Aba: Yünün çeşitli yöntemlerle dövülmesiyle yapılan kalın ve kaba kumaş ve bu kumaştan dikilen yakasız ve uzun dış giyim (Koçu 1969: 7).

¹² Kebe: Kaba kumaştan dikilen ceket, palto (Şahin 2018, Kaman) (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

		Nebioğlu (1902-1988)		Yeni kalkmış sandım Seyfe Gölünde, İrast geldim bir güzele Kamanda... Söyler Aşık Hasan böyle destanı, Kensi temiz, tahir beyaz fıstanı, Benim olsun vermem Efganistanı, İrast geldim bir güzele Kamanda...
10	Ağam Konur İhsan	Mucur Ali Osman Kıyak (1912-?)	Vahit Bulut	Ağamı sorarsan bir Konur İhsan, Ayağında donu yok, gömleği noksan, Akıldan, fikirden tamamen noksan, Daha çok güdersin sen bu koyunu...
11	Fakirlik	Kırşehir Özbağ Fikriye Asil (1915-?)	Vahit Bulut	Fakirde bulunmaz fazla kamaşır, Bir kilo et yese dişi kamaşır, Bir kilo yağ alsın kaba bulaşır,...
12	Sitem	Çiçekdağı Demirli Köyü Fatma Kaplan (1918-1978)	Demirlili Mehmet Bilbal	Uruba¹³'nı diktirdin mi gezmiye, Salla İsmet asker diye yazmıya, Kötülere eş eyleme kaynım, İşliğini¹⁴ kirlendirme Nazmiye...
13	Sarı Öküz	Mucur Geycek Köyü Aşık Asaf Sargın (1922-?)	Vahit Bulut	Konuya komşuya aslan dedirsem, İplik kumaşından kaftan giydirsem, Burçak yerine de pirinç yedirsem, Bildiğinden geri dönmez sar'öküz...
14	Vay haline	Kırşehir Şemsi Yastıman (1923-1994)	Vahit Bulut	Dünya benim diyenlerin, Yetim hakkı yiyenlerin, Gümrüksüz kürk giyenlerin, Vay haline, vay haline...
15	Mucur pazarı	Mucur Hulusi Aksoy (1926-?)	Vahit Bulut	Dökülmüş yollara oğul, kız, gelin, Kimi kunduralı, çarıklı, yalın, Eşeğe yüklenen şu mor çuvalın, Nakışı gittikçe başlar solmaya... Yerlere serilir halı yastıklar, Cicimler, kilimler örgü kuşaklar, Örneğinde renkli bir büyü saklar, Gönül razı değil onsuz kalmaya Satış da kızsır bir iki derken, Eyi malı olan bitirir erken, Kızına pul¹⁵ alır köye dönerken, Söz verir haftaya yaşmak almaya Satılır bir yandan Çerkez eyeri, Bir filik¹⁶ yeledi kısarak değeri, Dik tutar yiğidi budur hüneri, Boz aygırı meydan ister salmaya, Bir kız gördüm yeşil örtmüş muratlı, Şalvarı kıvrımlı yeni¹⁷ çift katlı,

¹³ Uruba: Giysi (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman)..

¹⁴ İşlik: Dış giyimde mintan, gömlek, kısa ceket, iş önlüğü, iş yaparken giyilen giysi (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

¹⁵ Pul: Düğme (Şahin 2018, Kaman).

¹⁶ Filik: 1. Çevresi püsküllü, dört köşe başörtüsü. 2. Tiftik keçisinin ince, uzun, yumuşak ve parlak tüyü, tiftik (tdk.gov.tr).

16	İntizar	Mucur Aşık Yakup İnönü (1927-1983)	Vahit Bulut	Belindeki gümüş kemer savatlı, Yiğit ister ona yoldaş olmaya Beni gördün müydü kaşın eyersin, Giyinip fantaziyi¹⁸ gayet seversin, İsterim Allahtan yorgan gevesin¹⁹, Beni şu âleme tellal eyledin
17	Güzelim	Ali Baytok (1928- ?)	Vahit Bulut	Saçlarını okşar sabah rüzgârı Güzeller güzeli ömrümün varı Saadet kaynağı yayla baharı Oyalı²⁰ çemberi allı güzelim
18	Deyiş	Mucur Kılıçözü Köyü Hayri Sapmaz (1931-?)	Vahit Bulut	Aşağı eğildim pantul söküldü, Ağa, paşa mercimeğe döküldü, Sürünü sürünü belim büküldü, Ellerimi yara ettin mercimek
19	Eminem	Mucur Kurugöl Köyü Mehmet Şahin (1932-?)	Vahit Bulut	Atın kemer parıldıyor belinde Bal akıyor sevdiğimin dilinde Bir kuş olsan kurtulaman elimde Eller gitti ne duruyon Eminem
20	Askerin özleyişi	Mucur Aflak Köyü Mehmet Yılmaz (1935-?)	Vahit Bulut	Sabah olur uyanırım seherden Bütün rüyalarım ilgili senden Henüz daha ceketimi giymeden Sanki bir şal gibi belimde misin?
21	Leylaya ağıt	Çiçekdağı Demirli Köyü Cemile Narcıoğlu (1944-?)	Vahit Bulut	Soldurmamış yeşilini alını, Soğuk vurmuş taze açan gülünü Şu dünyada muradım almamış Duvak vurup taktırmamış telini
22	Al yanak allanıyor	Kırşehir Neşet Ertaş (1938- 2012)	Neşet Ertaş Nida Tüfekçi	Al yanak allanıyor Yazması pullanıyor O yar çıkmış karşımda Dal gibi sallanıyor
23	Al yorgan atılmıyor	Kırşehir Gülbüz Sapmaz (1946-?)	Gülbüz Sapmaz İsmet Akyol	Al yorgan atılmıyor sürmelim Yar sevdim tutulmuyor sürmelim... Al giymiş al üstüne sürmelim Şu ellerin kasti ne sürmelim...
24	Allılar (kadın oyun havası)	Kırşehir Mucur Bulduk Duvan	Abdullah Gündüz Olgun Gönül	Allılar enteresi allıya, Allılar ben varamam sakallıya, Allılar Allah nasip ederse Allılar boynu giravatlıya Allılar al giymişsin atırlar Allılar mor giymişsin tanırlar, Allılar Allılar akışıyor, Allılar çirkinler bakışıyor,

¹⁷ Yen: Yan (taraf) (Şahin 2018, Kaman).

¹⁸ Fantazi: Lüks, çok süslü (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

¹⁹ Gevmek: Takınmak, takmak, kuşanmak, giymek, giyinmek (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

²⁰ Oya: İpek, koton vb ipliklerle, iğne, mekik, firkete vb araçlarla elde örülen bir dantel türü (Evecen vd 2017: 321).

25	Abdal Davulu Vurdu (Mavilim)	Kırşehir Yöre kadınları (Anonim)	Mehmet Kara	Allılar bizim köyün kızına Allılar ipekli yakışıyor Abdal davula vurdu Yarım halaya durdu <i>mavilim</i> Ah <i>mavilim mavilim</i> oy Çal davulcu davulu oy <i>İğne attım söğüde</i> Gel <i>öğüde öğüde mavilim</i> Ata binip savuşma Çalıları dolaşma Sen babama dünür sav <i>kunduralım</i> Gerisine karşıma da gel kibarım Kaleden iniyordum Çağır-san duyuyordum Yarım ateş ben <i>pamuk</i> Püf desen yanıyordum da <i>kunduralım</i> Pınarda destin var Ağ <i>topukta püskül</i> var Çok nazlısın oy gelin Acem <i>şalda</i> belin var Ak konaktan geliyor Fistanını sürüyor Fidan boylu oy gelin
26	Ata binip savuşma (Kunduralım)	Kırşehir Saibe Günyol	Veysel Arseven	Bir çift güzel gördüm Altın <i>küpe</i> şan veriyor kulakta Yeryüzünde insan gökte melekte Çorabın enine bak Dönder de alına bak Ben aklına düştüğçe de Çavuşun dağına bak Çorap <i>milinen</i> olur Sevda sıranan olur Aç kapıyı nazlı yar Gönül birine olur
27	Bağında gülün var	Kırşehir Gürbüz Sapmaz	Gürbüz Sapmaz	Çubuşuna lüleyim Yar yüzüne güleyim... <i>Sarıtlı da yazma kirazdan...</i> Dane dane benleri var yüzünde Can alıcı bakışları gözünde... <i>Küpeleri ağır düşer kulaktan</i> Zülüfleri teltel olmuş yanaktan Tatlı kelam gelir yârin dilinde Kemer olsam sevdiğimin belinde Evlerinin önü marul... Mail oldum gonca güle Acem <i>şalı ince</i> bele
28	Bir çift güzel gördüm	Kırşehir Gürbüz Sapmaz	Gürbüz Sapmaz	Halimenin çayda buldum izini Aldım <i>yaşmağını</i> öptüm yüzünü Allılar <i>akışıyor</i> , İp <i>kazak</i> yakışıyor, Hopla sevdiim hopla <i>çuha şalvarı</i> topla.. Esvabı yere <i>çaldı</i> Omar Çavuşun kızı...
29	Çorabın enine bak	Kırşehir Çekiç Ali	Nida Tüfekçi	Evlerinin önü
30	Çeşitleme	Kırşehir Çekiç Ali	Çekiç Ali Mehmet Kara	Mail oldum gonca güle Acem <i>şalı ince</i> bele
31	Dane dane benleri var yüzünde	Kırşehir Muharrem Ertaş (1913-1984)	Nida Tüfekçi	Halimenin çayda buldum izini Aldım <i>yaşmağını</i> öptüm yüzünü Allılar <i>akışıyor</i> , İp <i>kazak</i> yakışıyor, Hopla sevdiim hopla <i>çuha şalvarı</i> topla.. Esvabı yere <i>çaldı</i> Omar Çavuşun kızı...
32	Evlerinin önü	Kırşehir Muharrem Ertaş	Nida Tüfekçi	Mail oldum gonca güle Acem <i>şalı ince</i> bele
33	Halime kız	Kırşehir Neşet Ertaş	Neşet Ertaş Ercan Erol	Halimenin çayda buldum izini Aldım <i>yaşmağını</i> öptüm yüzünü Allılar <i>akışıyor</i> , İp <i>kazak</i> yakışıyor, Hopla sevdiim hopla <i>çuha şalvarı</i> topla.. Esvabı yere <i>çaldı</i> Omar Çavuşun kızı...
34	Hoptirlim	Kırşehir Mucur Ayşe Gündüz Bulduk Duvan	Abdullah Gündüz Olgun Gönül	Halimenin çayda buldum izini Aldım <i>yaşmağını</i> öptüm yüzünü Allılar <i>akışıyor</i> , İp <i>kazak</i> yakışıyor, Hopla sevdiim hopla <i>çuha şalvarı</i> topla.. Esvabı yere <i>çaldı</i> Omar Çavuşun kızı...

35	Kayalar buz bağlamış	Kırşehir Kaman Raci Alkır	Erkan Sürmen	Kendisi hokkâh yarım Şalvar dökmeli yârim Nişanhya varırken şöyle sekmeli yarım
36	Neneler	Kırşehir Mucur Bulduk Duvan	Abdullah Gündüz Olgun Gönül	Keten köynek fil fil²¹ Nerden aldın bu dili neneler İnce elekten un eler <i>Keten köynek kıvrıcık</i> <i>Suya indi sıgırcık</i> Keten köynek fil yaka Öldüm yar baka bak <i>Ketenim var bezim var</i> <i>Ağlen güzel sözüm var</i>
37	Muallim	Kırşehir Saibe Günyol	Veysel Arseven	Mısır aldım Musa'dan muallim Yarım gelir şosadan muallim Avrupalı eğil muallim Fistanları kısaltan muallim... Penceresi perdeli muallim Onbeşinde yar sevdim muallim
38	Bahçadan aşıyo ayvanım dalı	Kırşehir Neşet Ertaş Zaralı Halil	Mehmet Kara	Bahçadan aşıyo ayvanım dalı Yüziime dolandı yazmanın alı Güzel nedeceksin bu kadar malı
39	Bozlak; Ağıt	Kırşehir Bahri Altaş	Mehmet Kara	Birsel geldi özü bürüdü Çözdü direğini çadır yürüdü Her ana doğurmaz böyle mullayı Biner atına da oynar değneği Gelinler bölüşür kanlı gömleği
40	Bozlak	Kırşehir Çiçekdağı Dede Bekâr	Dede Bekâr	Çıktım Çiçekdağı'na kar görünür Güzel olan sarı yazma bürünür Size diyom oy oy ahbaplar Sevdiğin alamayanlar sürünür
41	Bozlak	Kırşehir Aydın Çekiç	Aydın Çekiç	Kanlıymış da şu ırmağın söykese Aldımola zahim felek öykese Mendilini iç koyunda saklarım Deller mola yârin ey ölü soykasi²²
42	Kızılırmak Can İncitme Sen Bugün (Ağıt)	Kırşehir Kaman Aşık Said	Neşet Ertaş Yücel Paşmancı	Yavru şahin bir keklği sorahlar Döğünce çıkası göksü yelekler Cenette huriler gökte melekler Sevinir mahlûkat kul bayram eder
43	Oyun havası	Kırşehir Ali Çekiç (1932-1973)	Ali Çekiç Yücel Paşmancı	Kekillerin neşte neşte yar Aklımı baştan aldın el aman Beyaz fesli esmer oğlan yar Sensin benim vay güzel aman
44	Bozlak	Kırşehir Ali Çekiç	Ali Çekiç	Sarı yazma yakışmaz mı güzele Sarardı benzim rengim döndü gazele Sevda köşesinde bıraktım postu Muhabbet kadimdir unutmam dostu
45	Avşar	Kırşehir	Muharrem	Arşın arşın çuha şalvar giyenler

²¹ Fil: Dügme iliği anlamındadır (Şahin 2018, Kaman).

²² Soyka: Ölen kişinin giysileri (Anonim 2011: 2146) (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

	Bozlağı	Muharrem Ertaş	Ertaş	
46	Kapıda gelir seslenir	Kaman, Ömer Hacı köyü Aşık Ömer (1874-1957)	Kırşehirli berber Ali Baldede	Kazan kazan pilavları yiyecekler Sen ölme de ben ölüyüm diyenler Kapıda gelir seslenir, Gelir süveye yaslanır, Şimdi alacak mı istenir Güzün avradımı avradımı, Bezün avradımı avradımı... Önüme Ateş yakayım Böğrüne hançer sokayım Geçip seyrine bakayım Bezün avradımı avradımı Kızın avradımı avradımı...
47	İzmir kızları	Kırşehir, Mucur Ayşe Duvan	Abdullah Gündüz Olgun Gönül	Giydiğim atlas iğneler batmaz Hiç aklımdan çıkmaz amman İzmir kızları
48	Çamdan sakız akıyor	Kırşehir Mucur Ayşe Duvan	Abdullah Gündüz Olgun Gönül	Odanın kilimleri Elmanın dilimleri Çalmından belli olur Zenginlerin gelinleri
49	Çoğu gitti azı kaldı ömrümün	Mucur Geycek Köyü Aşık Ahmet Çelebi (1897-1979)	Vahit Bulut	İsmetim de iyi koşar çelebi, Çok dolaşık şu babayın kelebi²³, Kötü kaderine ağla ÇELEBİ, Çoğu gitti azı kaldı ömrümün
50	Osman'ın Kömü	Kırşehir Karahıdır Köyü Aşık Yusuf Köroğlu (1924-?)	Vahit Bulut	Temel eşmiş, ipin çekmiş bağlamış, Usta gelir diye yemiş yağlamış, Çarşamba gününe sözün eylemiş, Hafta geçti iş başlamaz arkadaş Komşun Ali'yinen sen ipin tuttun, Kirişin hazır da kavağı nettin, Kerpiçin yarısın sen heba ettin, Koyunlar köm istiyor arkadaş
51	Adana yollarında	Kırşehir Neşet Ertaş	Neşet Ertaş Mehmet Kara	Adana yollarında Pamuklar dallarında
52	Zahidem (Bozlak)	Çiçekdağı Orta Hacıahmetli Köyü Aşık Arap Mustafa Öztürk (1901-1966)	Neşet Ertaş	İzmir dağlarında esirim esir, Affeyle sevdiğim hep bende kusur, Kadir Mevlam seni bana yazarsa Nemize yetmiyor el kadar hasır.
53	Sarı Öküz	Mucur Geycek Köyü Aşık Asaf Sargın (1922-?)	Vahit Bulut	Aldık heybeyi de gittim dermeye, Gözün dikmiş çuvaldaki yarmaya, Dizi tutmaz altı adım sürmeye, Yıkıldı tarlaya kalkmaz sar'öküz
54	Deyiş	Çiçekdağı Demirli Köyü Raşit Yıldız (1923-?)	Vahit Bulut	İğnedenlik diktim havasım deyin, Takayım evliğe parlasın deyin, Duvardan çıkardım sandığa koydum, Görüp garip anam yanmasın deyin Benim yaştlarım öyle gülüyor Hastalanan tıpıt tıpır ölüyor

²³ Kelep: Büyük iplik çilesi (Anonim 2011: 1381).

Kıyma erzilayıl kurban olayım Çeyizim²⁴ içinde başlı kalıyor				
55	Keme destanı	Mucur Küçükkavak Köyü Hacı Hasan Akın (1924-?)	Vahit Bulut	Keme²⁵ biter yağın yağmur çok ola, Kuruturlar doldururlar çuvala, Tüm insanlar yiye karın doyura, Ana masrafsız karı kemenin
56	Kırşehir'e özlem (1962)	Mucur Seyfe Gölü Ziya Fikret Yılmaz (1938-?)	Vahit Bulut	Güzün de giyersin sarı bir kalf Rüzgârın eser hafiften hafif Istarın²⁶ başında Hatice, Elif On arşın halı²⁷ dokur Kırşehir
57	Bir heybenin iki gözü	Kırşehir Muhsin Durucan (1948-?)	Vahit Bulut	Bütün Anadolu senin elindir Yunus Emre Karacaoğlan sendedir Hacı Bektaş, Ahi Evran benimdir Betikler dolusu selam onlara Anam kirmenini alsın eline
58	Anam kirmenini alsın eline	Kırşehir Mucur Abdullah Gündüz	Abdullah Gündüz Erdem Çalışkanel	
59	Bir çift güzel gördüm	Kırşehir Gürbüz Sapmaz	Gürbüz Sapmaz	Bir elinde kirkit halı dokuyor Sürmeli gözler de Kuran okuyor Cemalin şavkında güller açıyor Acep sevdiğimin eşi varmola Bağa girdim üzüm Çubuk değdi gözüm Al beni beni sar beni beni yalancı mısın
60	Bağlar gazeli	Kırşehir, Mucur Ayşe Gündüz	Abdullah Gündüz	Omuzunda habe var dilenci misin Hava'mın etekleri yandım Hava meyili Süpürür hendekleri yandım Hava meyili Hiç aklımdan çıkmıyor yandım Hava meyili
61	Hava'mın etekleri	Kırşehir Ayşe Gündüz	Abdullah Gündüz	Ocak başında halı Boyun irayhan dalı Ocak başında minder Minderi geri dönder
62	Ocak başında halı	Kırşehir, Mucur Ayşe Gündüz	Abdullah Gündüz	
63	Aman Giye Giye Eskitmissin Alları	Kırşehir Neşet Ertaş	Erol Parlak	Giye giye eskitmişsin alları

²⁴ Çeyiz: Gelinin baba evinden getirdiği ve çoğunu kendisinin yaptığı çeşitli ev tekstiline verilen ad (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

²⁵ Keme: Orta Anadolu Kızılırmak çevresi köylerinde toprak altında ilkbaharda kendiliğinden yetişen patatese benzer bir sebze (Bulut 1983: 186).

²⁶ Istar: Halı tezgahı (Bulut 1983: 260)

²⁷ On arşın halı: 6 m² halı.

Çizelge 'de görüldüğü gibi, Aşık Said (1835-1908)'in sevdiğine yaktığı türkülerde (1 ve 2) geçen giysi adlarına göre: 1800'lü yılların sonlarında, Toklumen yöresinde, kadınların *kutnu zıbın*²⁸, *hareli mavi gömlek*, *laleli çar*, *gülgülü fes* giydikleri anlaşılmaktadır.

Şiirdeki betimlemelerden yapılan çıkarımlara göre kadınların baş giyimi şu özelliklere sahiptir: Saçlar sırtı kaplayacak uzunlukta ve beliklidir. Saçlara örülen belikler evli ya da bekâr kadınlar için farklı sayıda ve biçimde olabilmektedir. Burada şairin sevdiğinin bekâr olduğu ve kız beligi ördüğü anlaşılmaktadır. Belikli, örgülü saçlarını örtmek için lale desenli, *çar*²⁹ denilen başörtüsü bağlamakta ve üstüne bordo renkli fes takmaktadır. Bordo renkli keçeden fesler Anadolu giyim kuşamında yaygın bir giyim elemanıdır. *Fes*, silindir veya kesik koni biçiminde kırmızı çuhadan yapılarak kalıplanmış bir başlık türüdür (Önder 1998: 81). Osmanlı toplumuna II. Mahmut döneminde giren fes, Kuzey Afrika'nın Fas ülkesinde yapıldığından oranın adıyla anılmıştır (Eyüboğlu, 2004: 261). *Yeşile karışmış alı gelinin*, ifadesi yöresel *gelin giysili* bir kadını anlatmaktadır. Çünkü burada yeşil ve al renklerle belirtilen istenen renkten öte, gelinin başına örtülen duvaklardır. Kartal ve Ölmez (2014: 68), Anadolu'da al pullu ve yeşil pullu adı verilen başörtülerinin, gelin duvağı işlevini gören baş süslemelerinin önemli parçaları olduğunu belirtmişlerdir. Cemile Narcioğlu (1944-?) Leyla'ya Ağıt şiirinde (21) yine gelinin başına bağladığı yeşil ve al duvaklardan söz etmektedir. Neşet Ertaş (21) ve Gürbüz Sapmaz (22, 23) eserlerinde başına al giyen gelin temasını işlemişlerdir.

Şiirdeki betimlemelerden yapılan çıkarımlara göre kadınların dış giyimi şu özelliklere sahiptir: Kadınlar *kutnu kumaştan zıbın* adı verilen üçetek, bunun içerisine parlak bir kumaştan (muhtemelen saten veya ipek kumaş), çizgili ve mavi renkli içlik giyildiği anlaşılmaktadır. Üçeteğin kolları uzun ve kol ağızları iliklidir. Takılara bakıldığında, gelinler, kulaklarına altın küpe ve boyunlarına değerli süs eşyaları takmaktadırlar. Bu bilgiyi destekleyen Gürbüz Sapmaz tarafından derlenen türküler (28) vardır. Aşık Said (1835-1908)'in anlatımıyla Kırşehir yöresel kadın giyiminin ana hatları olduğu gibi ortaya çıkmaktadır. Ayşe Gündüz'den derlenen *Havvamin Etekleri*, adlı türküde (61) adı geçen etekler, üç etek entarinin etekleri olup alegorik bir ifadeyle kullanılmıştır.

Âşık İbik'in (1838-1924) yaktığı ağıtta (3) geçen giysi adlarına göre: 1800'lü yılların sonlarında, Çiçekdağı yöresinde, genç erkeklerin mavi renkli, geniş

²⁸ Zıbın: Bir çeşit kadın giysisi, üçetek entari (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

²⁹ Çar: Eşarp, tülbent (Şahin 1991: 45) (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

ağlı bol şalvar ve *kutmentari* denilen kutnu kumaştan entari giydikleri anlaşılmaktadır. Genç erkekler üç eteğin önde bulunan eteklerini, katlamadan giymektedirler. Ayrıca şiirde *bük* ve *çadır* adları geçmektedir. Bük, kundak yani bebeklerin sarıldığı bezdir. Çadır ise kıl çadır olmalıdır. Çünkü Kırşehir’de küçükbaş hayvancılığın geçmişi çok eskilere dayanmakta, koyun ve keçi kollarından dokumacılıkta yararlanıldığı, kıl çadır dokunduğu bilinmektedir (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman). Bahri Altaş’dan derlenen bir bozlakta (39) konar-göçerlerin kullandığı kıl çadırdan, *Birsel geldi özü bürüdü, Çözdü direğini çadır yürüdü*, dizeleriyle söz edilmektedir. Kadın giyiminde kullanılan gülgülü fes, Âşık İbik’in şiirine de girmiştir. Buna ek olarak yağlıktan da söz edilmektedir. Yağlık bir çeşit başörtüsüdür.

Mehmet Kara tarafından yöre kadınlarından derlenen Mavilim adlı türküde (25) erkeklerin düğünlerde mavi şalvar giydikleri anlatılmaktadır. Bu da Âşık İbik’in betimlediği mavi şalvarın yörede Cumhuriyet’ten sonra giyilen bir erkek giysisi olduğu bulgusunu desteklemektedir.

Âşık Osman Evran (1882-1942)’in şiirinde (4) de erkek giyimine değgin bilgiler göze çarpar. Şiirde adı geçen kisbet, yağlı güreşte pehlivanların giydikleri, belden baldıra kadar uzanan, dar paçalı meşin pantolondur (Anonim 2011: 1448). Yağlı güreşlerin yörede köy düğünlerinde yapılan önemli bir etkinlik olduğu bilinmektedir (Boyacıoğlu 2011: 89-94; Şahin 1991: 44). Yani, bu şiirde bir güreşçiden söz edilmektedir. Şiirde söz edilen palto, erkeklerin kışın giydiği kalın kumaştan bir giysidir. Kırşehir’de sert iklimi ve ağır geçen kış mevsimleri nedeniyle kışlık giyim elemanları önemlidir.

Erkek giyimine yönelik ipucu veren bir diğer şair Çot Meryem lakaplı kadın ozan Meryem Genç (1892-1954)’dir. Şairin şiirinden (5) 1800’lü yıllarda genç erkeklerin beline kuşak bağladığı, kirkitli dokumalardan heybenin (habe) taşımacılıktan öte simgesel bir anlamı olduğu anlaşılmaktadır. Mehmet Yılmaz (1935-?)’in şiirinde (20) geçen, *Henüz daha ceketimi giymeden, Sanki bir şal gibi belimde misin?* Dizelerinde geçen şal, şal kuşaktır. Bu iki şiirle erkeklerin ceketin altına, şalvarın üzerinden bele, şal kuşak bağladığı ortaya çıkmaktadır.

Anadolu’da şal kuşak kadın giyim elemanları arasında da yer alır. Gürbüz Sapmaz tarafından derlenen türküde (27) ve ünlü bir Muharrem Ertaş türküsünde (32) geçen acem şalı, kadınların üçeteğin altından, beline doladığı şal kuşaktır. Şahin (1991: 41), yörede Cumhuriyetten önce kadınların kendi yetiştirdikleri koyunların yününü, eğirip iplik haline getirdikten sonra şal kuşak dokuduklarını ve kullandıklarını belirtmiştir.

Âşık Seyfullah Değirmenci (1896-1968), Kırşehir’in ünlü ozanlarından Toklumen’li Âşık Said’in dördüncü oğludur. Ozanın buradaki türküsünden (6)

1900'lü yılların başlarında kadınların *fino fes* takıp üzerine *poşu* bağladıkları anlaşılmaktadır. Burada sözü geçen fino fes, gülgülü festen farklı olup tepelik tarzında bir giysidir ve günümüzde kullanılmamaktadır (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018: Kaman). Poşu, Anadolu'da kadın giyiminde kullanılan ipekli ve desenli bir başörtüsü olup fesin üzerine dolanır. Gürbüz Sapmaz tarafından Kırşehir merkezden derlenen türküde (27) geçen "Ağ topukta püskül var" sözleriyle, yörede genç kızların başlarına taktıkları topuklara kadar uzun saç görünümünde püskülü olan fesler kastedilmektedir. Bu feslerin ve poşuların yörede günümüzde nadiren örneğine rastlanmaktadır.

Şair Ali Baytok (1928-?) şiirinde (17) *oyalı çemberi allı güzelim*, derken; kırmızı renkli, çember adı verilen, kenarları oya ile süslü başka bir başörtüsünden söz etmektedir. Çekiç Ali'nin türkülerinde ve bozlaklarında *Sarılı da yazma kirazdan* (30) ve *Sarı yazma yakışmaz mı güzele* (44); Çiçekdağlı Ozan Dede Bekâr'ın türküsünde (40) *Güzel olan sarı yazma bürünür* diyerek yörede genç kızların başlarına sarı yazma örtündüğünden bahsetmektedirler. Şiirlere konu olan sarı yazma, günümüzde köylerde kullanılan bir başörtüsüdür. Neşet Ertaş'ın *Halime kız çay aşağı gidiyor* türküsünden (33) genç kızların günlük başörtülerine *yaşmak* denildiği anlaşılmaktadır.

Âşık Ahmet Çelebi (1897-1979) *Geldi Gam Gene* isimli türküsünde (7) ağaların yani zenginlerin *kaftan* yani pahalı giysiler giydiğini belirtmektedir. Aşık Asaf Sargın (1922-?)'ın şiirinde (13) geçen *iplik kumaşından kaftan*, ipek kaftan olmalıdır. Kaftan, 1828'den önceki eski giysilerde en üste giyilen astarsız erkek entarisidir. Ayrıca, Osmanlı İmparatorluğu zamanında giyilen padişahlara özgü bir giysi olup, öne açık, uzun ve bol kollu kalınca bir erkek giysisidir (Koçu 1969: 137, 138).

Kudret Kurutluoğlu (1899-1973), asker kökenli bir doktordur. *Şair Tabibler* adlı bir kitapta adı geçen sanatçının hiciv içerikli şiirleri vardır. Köye gelen valinin, yerli halkın giysilerini kınaması üzücü bir olay olarak anıldığı için ozan bu olayı anlatmak üzere *Hasb-ı Hal* şiirini (8) yazmıştır. Şiir yalın bir Türkçeyle yazıldığından oldukça iyi anlaşılmaktadır. Ekonomik durumu iyi olanların, deriden potin-galoş giydiği, fakir olan halkın ise daha kaba bir ayakkabı olan yine deriden postal, pabuç giydiği ifade edilmektedir. Elbiselere urba denilmekte, zenginlerin güzel kumaştan urbarları ütülü giydiği anlatılmaktadır. Fakir halkın ise kalın, soğuktan koruyan, yünlü, aba kumaşından kebe giydiği dile getirilmektedir. Anlatılan giysilerin örneği günümüzde yörede artık kullanılmamaktadır.

Fatma Kaplan (1918-1978)'in Sitem şiirinde (12), *Urbanı diktirdin mi gezmiye*, şiirinde de urba terimi karşımıza yine çıkar. Urbanın, hem günlük hem de gezme için giyilen özel gün elbiseleri için genel bir terim olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca, şiirde geçen *işlik*, içlik olup üçetek entarinin altına giyilen bir çeşit iç gömleğidir (Şahin 1991: 45).

Şair Fikriye Asil (1915-?) fakirliği anlattığı şiirinde (11), *Fakirde bulunmaz fazla çamaşır*, diyerek fakirlerin giysilerinin azlığından söz etmektedir. Burada kullanılan çamaşır kelimesi, iç ve dış giyimde kullanılan giysilerin tümünü içermektedir.

Âşık Hasan Nebioğlu (1902-1988), türküsünde (9) sevdiğinin parlayan mor beliğinden, elindeki *mendilden* ve temiz, *beyaz fistanından* söz etmektedir. *Mor belik*, kınalı ve örgülü olan saçları simgelemektedir. Genç kızların saç süslemelerinde beliklerin hem anlam hem de biçim açısından önemli bir yeri olduğu sonucuna varılmaktadır.

Aydın Çekiç'den derlenen bir bozlakta (41) *Mendilini iç koyunda saklarım, Deller mola yârin ey ölü soykası*, dizelerinde geçen mendil ve soyka terimleri yöresel nitelik taşır. Şairin koynunda sakladığı mendil ölen yâri tarafından işlenerek kendisine verilen ve aşkının simgesi olan mendildir. Soyka ise ölen yârinin üzerinden çıkan giysileridir.

Ali Osman Kıyak (1912-?) ağası Konur İhsan'ı anlattığı şiirinde (10), *Ayağında donu yok, gömleği noksan*, ifadesiyle erkeklerin giydiği don ve gömlekten söz etmektedir. Burada don kelimesi, şalvar yerine kullanılmıştır. Yörede erkeklerin dış giyimde şalvar ve gömlek giydikleri anlaşılmaktadır. Hayri Sapmaz (1931-?)'in deyişinde (18) adı geçen *pontul*, yine bir şalvar çeşidi olup, şiirden de anlaşıldığı gibi tarım işlerinde giyilmektedir.

Şemsi Yastıman (1923-1994) hiciv içerikli şiirinde (14) kürkten söz etmektedir. Haksız kazanç sağlayanları anlatmak için *gümüksüz kürk* giyenler, ifadesini kullanmaktadır. Kürk, Kırşehir için yöresel bir giysi değildir.

Ozan Hulusi Aksoy (1926-?) *Mucur Pazarı* adlı eserinde (15), giysiler ve dokumalara değgin oldukça ayrıntılı betimlemelerde bulunmuştur. Bu betimler aracılığıyla *Mucur*'da 1920'li yıllarda:

- Pazara gelen kız ve gelinlerin ayaklarına kundura ve çarık giydiğini;
- Eşeklerin sırtına mor renkli cicim süslemeli çuvallar yüklendiğini;
- Halı yastıkların, renkli, desenli, cicimlerin, kilimlerin ve çarpana dokumaların pazara satılmaya getirildiğini;
- Pazar dönüşünde babaların kızlarına hediye olarak düğme veya (kazancı iyiyse) yaşmak aldığını;
- Pazarda satılan ürünlerden birinin de *filikli* denilen tülü dokumalarla süslenmiş ve değerli olduğu anlaşılan *Çerkez eyeri* adlı at eyeri olduğunu;

- Evlenmek isteyen genç kızların bu muradının göstergesi olarak başlarına yeşil örtü örttüğünü ve *çift katlı* tabir edilen şalvarlardan giydiğini;
- Ayrıca genç kızların beline *savatlı*³⁰ *gümüş kemer* taktığını öğrenmiş oluyoruz.

Benzer şekilde Mehmet Şahin (1932-?)'in şiirinde (19) geçen, *Altın kemer parıldıyor belinde*, dizelerinden 1900'lü yılların ilk yarısında altın kemer de takıldığını görmekteyiz. Bele takılan altın ve gümüş kemerler Anadolu halk giyiminin önemli parçalarıdır. Muharrem Ertaş (1913-1984)'ın ünlü türküsü *Dane Dane Benleri Var Yüzünde* (31), süslü bir kadını betimlerken, kulaklardan sarkan küpelerden, yanaklara düşen zülüflerden, bele takılan kemerden söz etmektedir. Bu şiir, kadınların saç süslemelerinde zülûf bırakma geleneği olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca takılarla ilgili varılan sonuçları desteklemektedir.

Aşık Yakup Önü (1927-1983) (16), sevdiğine intizar ettiği şiirinde, sevdiğinin *fantazi* yani süslü giyindiğini belirtmektedir. Sevdiğine ilenirken, *yorgan gevmesini* dilemektedir. Bu ilençe istenen şey, kadının giyecek bir şey bulamayacak kadar fakir olmasıdır.

Abdullah Gündüz tarafından Bulduk Duvar'dan derlenen Mucur türküsü (24) *Allılarda*, geçen al, sözcüğü, gelin olurken genç kızın başına örttüğü al duvağı anlatmaktadır. Ayrıca bu türküden gelinlerin al duvak ile birlikte *al ipekli entere* giydiği anlaşılmaktadır. Mor giyenler ise düğüne katılan diğer genç kızlardır. Zaralı Halil'den derlenen (38), *Yüzüme dolandı yazmanın alı*; Neşet Ertaş'tan derlenen *Giye Giye Eskitmişsin Alları* (63) türkülerinde geçen al, gelin kızın başına örttüğü ve üstüne giydiği kırmızı giysileri simgelemekte ve kavuşamama durumunu alegorik bir ifadeyle anlatmaktadır. Gürbüz Sapmaz'dan derlenen türküde (23) *Al yorgan atılmıyor sürmelim* dizelerinde benzer bir alegori bu kez *yorgan* kullanılarak yapılmıştır. Buradaki al yoran, gelinin çeyizindeki yorgandır. Kırşehir yöresinde gelinin çeyizine yüzü kırmızı veya bordo saten kumaştan, elde köpünmüş yün yorgan koymak âdeti vardır (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018: Kaman). Günümüzde bu adet unutulmuştur.

Ayşe Gündüz'den derlenen allılar türküsünde (34) bunlara ek olarak giysiye *esvap* denildiği ve genç kızların *çuha şalvar* giydiği anlatılmaktadır. *Hopla sevdiğim hopla*, *Çuha şalvarı topla* ifadesinden; Raci Alkır'dan (35) alınan *Kendisi hokkalı yârim*, *Şalvarı dökmeli yârim* ifadelerinden şalvarın geniş ağı ve bol kesimli şalvar olduğu anlaşılmaktadır. Muharrem Ertaş'tan (45) alınan *Arşın arşın*

---

³⁰ Savat: Gümüş üstüne özel bir biçimde kurşunla işlenen kara nakış (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü, <http://sozluk.gov.tr/>) (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018: Kaman).

çuha şalvar giyenler, Kazan kazan pilavları yiyenler ifadelerinin de desteklediği gibi çuha şalvarın zenginlerin giydiği, oldukça saygın bir giysi olduğu dikkati çekmektedir.

Saibe Günyol'dan derlenen Kırşehir türküsünde (26), Cumhuriyet döneminde erkeklerin ata bindikleri ve kundura giydikleri söylenmektedir. Kundura, konçsuz, 5 cm topuklu, ökçe altına demir nalça takılan, taban altı demir çivili, ağır ve kaba ayakkabıdır (Artun 2014: 324).

Yöresel giyimin vazgeçilmez parçaları olan çoraplar da türkülerde geçmektedir. Nida Tüfekçi tarafından Çekiç Ali'den derlenen *Çorabın miline bak* (29) adlı türkü yöredeki çorap örme geleneğini dile getirmektedir. Günümüzde yörenin el örgüsü çorapları halen ünlü olup eskisi gibi beş mil yani beş şiş ile örgü bilenlerin sayısı azalmıştır.

Ayşe Gündüz ve Bulduk Duvan'dan derlenen türküde (34), al duvak, triko kazak, çuha şalvar gibi çeşitli kadın giysilerinden *esvap* olarak söz edilmektedir. Raci Alkır'dan derlenen türküde (35), kadınların giydiği şalvar *dökmeli* şeklinde betimlenmektedir. Yörede kadınların günümüzde giydiği şalvarların kesimi bol ve dökümlüdür.

Bulduk Duvan'ın türküsünden (36) Mucurda, kadınların yakası düğmeli (*fil yaka*), kıvrırcık keten gömlek giydiği ve bu gömleğe *filfili göynek* denildiği öğrenilmektedir. Filfilinin biber veya acı tat anlamı da vardır. Ancak burada gömlek söz konusu olduğundan düğmeli anlamı daha akla uygun gelmektedir.

Saibe Günyol'dan derlenen türküde (37) Cumhuriyet dönemi öğretmenlerinin modern giysileri betimlenmektedir. Ev dekorasyonunda perde kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Âşık Sait'den derlenen türküde (42) yelek adı geçmektedir. Çekiç Ali'den derlenen bir türküde (43) beyaz fesli esmer oğlandan söz edilmektedir. Âşık Ömer (1874-1957) borcunu ödeyemediği kaput bezi için bu türküyü yaktığından (46), 1800'lü yılların sonarı 1900'lü yılların başlarında Kamanda kaput bezi kullanıldığı anlaşılmaktadır. Kaput bezi Amerikan bezi veya humayın olarak da bilinen düz ve kaba bir pamuklu kumaştır (Anonim 2011: 1312). O yıllarda astarlık kumaş veya kefen bezi olarak kullanılmıştır.

Türkülerde geçen kıymetli kumaşlardan biri de atlas kumaştır. Mucur'lu Ayşe Duvan'ın türkülerinde (47) atlas kumaştan giysiler giyildiği anlaşılmaktadır. Kadın ozan Ayşe Duvan türkülerinde (48), zengine gelin olanların şansından söz etmekte, odalarına kilimlerin serili olmasının bir zenginlik işareti olduğunu vurgulamaktadır.

Âşık Ahmet Çelebi (1897-1979)'nin türküsünde (49) geçen *kelep*, büyük iplik çilesi anlamına gelmektedir (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

Âşık Arap Mustafa Öztürk (1901-1966) Neşet Ertaş tarafından söylenerek tanıtılan ünlü *Zahidem türküsünde* (52) üzerinde yatılan *hasır*dan bahsetmektedir. Hasırın sözlük anlamına bakıldığında saz, kabuk, yaprak gibi bir bitkiyle, belli bir teknikle örülmüş taban veya tavan örtüsü olarak tanımlanır (Anonim 2011: 1053). Akpınar kasabasında Cumhuriyet'ten sonra hasır örücülüğü yapıldığı bilinmekte ve yörede örnekleri bulunmaktadır. Aşık Yusuf Koroğlu (1924-?)'dan derlenen türküde (50) ev yapımında kullanılan temel ipinden (çirpi ipi) söz edilmektedir.

Âşık Asaf Sargın (1922-?)'ın türküsünden (53) tarımla uğraşılana Mucur Geycek Köyünde eşya taşımak için *heybe*, yarma gibi tahılları muhafaza etmek için *çuval* kullanıldığı anlaşılmaktadır. Hacı Hasan Akın (1924-?)'ın yazdığı *Keme Destanında* (55) Mucur Küçükkavak Köyünde keme denilen sebzenin toplayıp kurutulduktan sonra çuvallarda saklandığı anlaşılmaktadır. Şahin (1991: 46), çuvalın ıstar tezgâhlarda yöre kadınları tarafından dokunan, taşıma ve saklama amaçlı bir dokuma olduğunu belirtmektedir.

Ayşe Gündüz'den derlenen Bağlar Gazeli (60) türküsünde, *Omuzunda habe var dilenci misin?* dizesinde, *habe* terimi benzer anlamda geçmektedir. Muhsin Durucan (1948-?) *Bir Heybenin İki Gözü* (57) adlı bir şiir kitabı çıkarmıştır. Şahin (1991: 46), heybeye yörede *habe* denildiğini, cicim dokuma tekniği ile çeyize koymak ve kullanmak amacıyla evlerde dokunduğunu belirtmektedir.

Raşit Yıldız'dan alınan bir deyişte (54) çeyiz ve iğnedenlik terimleri geçmektedir. Çeyiz hazırlama Kırşehir halk kültürünün önemli bir parçasıdır. İğnedenlikten, halı ve kilime, yatak yorgandan, çorap ve hasıra kadar her ayrıntı çeyizin içerisinde bulunur (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman).

Mucurlu ozan Abdullah Gündüz *Anam kirmenini alsın eline* (58) diyerek dokuma araçlarından olan kirmenden; Kırşehirli Gürbüz Sapmaz, *Bir elinde kirkir halı dokuyor* (59), diyerek kirkitten söz etmektedir. Halı dokumacılığında söz eden bir diğer şair Ziya Fikret Yılmaz (1938-?)'dir. Şair eserinde, *Istarın başında Hatice, Elif, On arşın halıyı dokur Kırşehir*, dizeleriyle yöredeki halı dokumacılığını belgelemektedir. Ayşe Gündüz'den alınan *Ocak Başında Halı*, adlı türküde (32), ocak başındaki *halı* ve *minderden* söz edilmektedir. Burada geçen adı halı ve minder nesne olarak değil dokuma eyleminin yerine alegorik bir ifadeyle kullanılmıştır. Tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan çiftçi ailelerinin ikinci uğraşı halıcılıktır. Yöre kadınları uzun kış gecelerinde halı dokuyarak aile gelirine katkı sağlamışlardır (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz Boyacıoğlu 2018, Kaman). Bu etkinlik şiirlere doğrudan yansımıştır.

Kırşehir'de 1950'li yıllara kadar hemen her köyde, her evde dokuma tezgâhi bulunmakta ve halı, kilim, cicim dokumacılığı yapılmaktaydı (Akyürek vd 1997: 61) (İlhan Şahin 2018, Kaman; İbrahim Özdemir 2018, Kırşehir; Mümtaz

Boyacıoğlu 2018, Kaman). Günümüzde halı dokumacılığı tamamen bırakılmış, eski halıların günümüze kadar gelebilen örnekleri ise yok denecek kadar azalmıştır. El dokuması halı ve kilimlerim yerini teknoloji ürünü yer yaygıları almıştır. Benzer şekilde kırsal kesimde geleneksel yöntemlerle yapılan giysi üretimi, 19. yy'da hazır giyim yani endüstriyel yöntemlerle giysi üretimine yerini bırakmıştır (Evecen 2015: 217). Bundan sonra yörede giysilerin adları da genelleşmiş ve filfil göynek, gülgülü fes gibi yöresel kullanımlar zamanla unutulmuştur. Bu isimlere artık türkü sözlerinde rastlanılmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkülerde adı geçen tekstil ve dokuma araç gereçleri yörede yaşayan, yörenin bağrından kopup gelen ozanların deneyimlediği olgulardır yani Kırşehir'e özgüdürler.

Türkülerin ulaşılabilenler içerisinde en eskisi Aşık Said (1835-1908)'e aittir. Bu türküler içerisinde günümüzde somut örneği bulunmayan yöresel tekstillerin, türkülerde adının geçtiği, hatta betimlendiği belirlenmiştir. Kadın ve erkekler için, baştan ayağa kadar, bir yöresel giysinin tüm parçaları türkülerde geçmektedir.

Tekstillerde adı geçen tekstiller bir sınıflandırma yapıldığında, uzun bir listenin ortaya çıktığı görülmüştür. Bu liste şu şekildedir:

Öncelikle elbise ve/veya giysi terimleri çeşitli yöresel terimlerle ifade edilmekte olup yerine göre urba, uruba, fantazi giyimi, esvap, çamaşır, soyka terimleri kullanılmaktadır.

Başa giyilenler listelendiğinde; gülgülü fes, laleli çar, fino fes, poşu, yaşmak, yeşil çember, oyalı al çember, duvak, gelin teli, pullu yazma, allı yazma, püsküllü fes, sarı yazma, al yazma, beyaz fes (oğlanlar giyer), başa giyilen giysilerdir.

Dışa giyilenler listelendiğinde erkeklerin giydiği giysilerin şunlar olduğu belirlenmiştir: Mavi şalvar, kutmentari, kisbet, palto, kaftan, pantul, göynek ve ceket. Kadınların ev içinde ve ev dışında giydiği giysilerin ise şunlar olduğu belirlenmiştir: Kebe, aba, beyaz fistan, gömlek, işlik, kürk, şalvar, entere, ipekli entere, fistan, ip kazak, çuha şalvar, dökmeli şalvar, filfil göynek, fil yaka keten göynek, yelek, etek, kutnu zıbın.

İçe giyilenler listelendiğinde; don, gömlek (atlet anlamında), çamaşır, hareli mavi gömlek içe giyilen giysilerdir.

Ayağa giyilenler listelendiğinde; potin, galoş, postal, pabuç, kundura, çarık, çorap ayağa giyilen giysilerdir.

Takılar ve donatılar listelendiğinde; yağlık, kuşak, mendil, savatlı gümüş kemer, altın kemer, şal kuşak, gırvat, acem şalı, altın küpe, küpe, kemer, örgü kuşak (kolan) takılar ve donatılardır.

Türkülerde adı geçen kumaşlar; kumaş (basma, pazen gibi kumaşlar için söylenir), aba, çuha, atlas, ipekli, keten bezi ve kutnu kumaşlardır.

Yarı mamul madde ve hammadde adlarına bakıldığında; iplik (el örgü ipliği), ip (urgan), kelep ve çirpi ipi (temel ipi) adlarının geçtiği görülmektedir. Ayrıca, gön, yün, filik, ipek, pamuk ve keten hammadde adlarıdır.

Dokuma ve kullanım araçlarının adları listelendiğinde; pul (düğme), Çerkez eyeri, yorgan, yastık, iğne, post, ıstar, kirmen, kirkit, iğnedenlik ve mil (şiş) adı geçen kullanım araçlarıdır. Yastık, heybe, mor çuval, halı yastık, cicim, kilim, perde, çadır, bez, kundak, hasır, çeyiz, on arşın halı, halı minder ve çuval adı geçen dokumalardır.

Cumhuriyet'ten sonra erkeklerin giydiği mavi şalvarın zamanla pantolona, urbanın fantazi giyime, enterinin fistana ve elbiseye dönüştüğü, *gırvatın* ortaya çıktığı gözlenmektedir. Günümüzde mavi şalvar, çuha şalvar, savatlı gümüş kemer, kutmentari, filfil fes, gülgülü fes, acem şalı ve çarık, gibi giysilerin adı sadece türkülerde geçmekte kullanılmamaktadır.

Kırşehir yöresi halk oyunu ekiplerine giydirilen yöresel giysiler gözlenmiş ve aslını yansıtmadığı dikkati çekmiştir. Kırşehir Müzesi bu açıdan önemlidir. Müze, Etnografya Müzesi olarak 1997 yılında ziyarete açılmış olup Kırşehir halıcılığını simgelemek üzere bir ıstar tezgâhı ve önünde yöresel giysili dokuyucu kadın mankenin görüldüğü bir bölüm bulunmaktadır. Ayrıca sembolik Kırşehir evinde, günlük yaşamdan bir kesitin canlandırıldığı sergileme yer almaktadır. Mankene giydirilen kadın giysisi Kırşehir yöresel giyiminin yegâne somut belgesidir. Ancak bu çalışmayla kadın ve erkek için adı geçen yöreye özgü birçok giysi bulunduğu anlaşılmaktadır. Türkülerde adı geçen ve betimlenen giysilerin tıpkı-üretim çalışmaları yapılmalıdır. Halk oyunları giysilerinde yöresel öğelere sadık kalınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akyürek, M., Köksal, A., Yıldırım, M. (1997). *Tarihten Günümüze Mucur*, Ankara.
- Anonim. (2011), *Türkçe Sözlük*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları: 549.
- Artun, E. (2014a). *Türk Halkbilimi*. 11. Baskı. Adana: Karahan Kitabevi.
- Artun, E. (2014b). *Ansiklopedik Halkbilimi- Halk Edebiyatı Sözlüğü*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Boyacıoğlu, M. (2001). *Ben de Çocuktum Özlemlerimle. Çocukluk Anılarım (1949-1960)*. ISBN: 978-9944-5613-1-0, Ankara.
- Bulut, V. (1983). *Kırşehir Halk Ozanları*, Ankara: Filiz Yayınları, Gürsan Matbaacılık.
- Elçin, Ş. (1981). *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları: 365, Türk Halk Kültürü Eserleri Serisi: 10.

Evecen, A. (2015) Baudrillard'dan modern toplumlara özgü bir moda kavramı çözümlemesi, *SOBİDER Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(5). 216-226.

Evecen, A.;Etikan, S., Kılıçarslan, H. (2017). Günümüzde El Sanatlarına Yaklaşım; Ödemiş İğne Oyaları, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1).

Eyüpoğlu, İ. Z. (2004). *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*. İstanbul: Sosyal Yayınlar.

Günşen, A. (2006)., *İlk Türkçecilerden Kırşehirli Aşık Paşa (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri)*, Kırşehir: Kırşehir Valiliği Yayınları :6.

Kartal, Z. Ölmez, F. N. (2014). *Yalvaç Yöresel Giysileri*. Ankara: Yalvaç Belediyesi Kültür Yayınları. ISBN: 978-605-61494-3-6.

Koçu, E. R. (1969). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*. Sümerbank Kültür Yayınları, Ankara. Obruk, C. (1983) *Kırşehir'i Alık Said*. Ankara: Ulus Matbaası.

Önder, M. (1976), *Kırşehir Güldestesi*. Ankara: Filiz yayınevi.

Önder, M. (1998). *Antika ve Eski Eserler Kılavuzu*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Örnek, S. V. (2014) *Türk Halk Bilimi, Bütün Eserleri II*, Ankara: Bilge Su Yayınları.

Şahin, İ. (1991). *Kaman İl Yıllığı*, Kaman.

Tarım, C. H. (1947). *Kırşehir Tarihi, II*. Baskı, Kırşehir.

Turhan, S., Kara, M., Tan N., Gündüz, A. (2007). *Kırşehir Halk Müziği*, Yayın No:11, Ankara: Kırşehir Valiliği Yayınları.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GT.S.5b506ab8185154.95967104, Türkü, Er. Tar: 12.04.2018

<http://sozluk.gov.tr/> Derleme Sözlüğü (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü), Filik, Savat, Er. Tar: 15.02.2019

KAYNAK KİŞİLER

İbrahim Özdemir (İlhvani), Şair, Yazar, Koleksiyoncu, 80, Kırşehir.

İlhan Şahin, Yerel Hak Ozanı, Emekli Öğretmen, 75, Kaman

Mümtaz Boyacığlu, Şair, Yazar, Emekli Öğretmen, 76, Kaman.